

Benedictus à Sancto Josepho, geboortig Buns en zijn broers Gerhard en Johannes Buns.
 Fameuze barokcomponist werkzaam in Boxmeer.
 Buns een kunstzinnige familie.

Sinds 1966 doet mr. Wim Goosens onderzoek naar componist Benedictus à Sancto Josepho.

In Nederland, ook in Brabant, zijn veel pogingen ondernomen de herinnering aan een beroemde barokcomponist, organist en orgeldeskundige Benedictus à Sancto Josepho levend te houden. In het prille begin van de 20ste eeuw wordt in Vlaanderen tijdens de pijnlijke bezetting van WO-I aandacht gevraagd voor de Nederlandsche kerkelijke meesters van de Middeleeuwen tot de negentiende eeuw waaronder Benedictus à Sancto Josepho. In de vijftiger jaren zijn er Radio-uitzendingen met een enkel werk van Benedictus door het Ensemble Sonata da Camera tezamen met meerdere 18e eeuwse composities. Ook andere gezelschappen waaronder Brabant Koor voerden met musicus Kat als stimulator werk van Benedictus uit. Als geboorteplaats wordt aanvankelijk Nijmegen aangeduid. Frits Noske nam het werk van Benedictus ruimhartig onder de loep. Met name Arbogast, Van der Meer en de schrijver dezes publiceren uitgebreid over Benedictus à Sancto Josepho. Mijn onderzoek loopt sinds 1966.

In al deze geschriften bleven een aantal vragen onbeantwoord. Hoe heette Benedictus met zijn doopnamen. Waar, wanneer en in welk jaar werd hij geboren. Wie waren zijn broers Gerhard en Johannes. Had Buns nog meer broers en zusters?

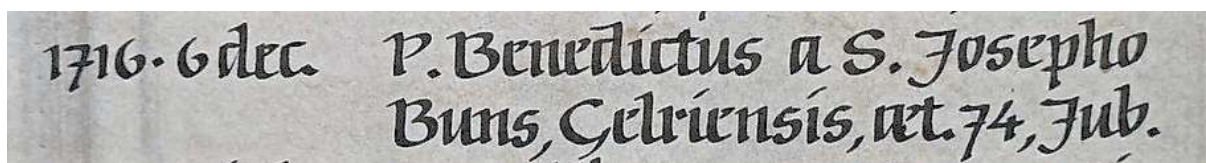
Al deze vragen legde ik voor aan musicus Heinz-Josef Clemens uit Mönchengladbach en historicus Niklas Huth uit Gailingen. Gedrieën gingen we vooral in Duitsland en België aan de slag. In het stadsarchief van Geldern vond Niklas Huth de 'gezochte' familie Buns in de doopboeken van de St. Maria Magdalenakerk uit Geldern.

Zeer vaak en lang wordt in de literatuur de naam Benedictus Buns gebezigd. De naam is een verbastering van de kloosternaam en de familienaam. Het is een alias bij gebrek aan beter, maar zoals later zal blijken onjuist.

Benedictus componeerde zijn thans 123 bekende werken onder de Latijnse naam Benedictus à Sancto Josepho. Deze naam nam hij aan bij zijn intrede in 1659-1660 in de orde der geschoeide Karmelieten in Geldern. In zijn Opus VII, uitgegeven in 1693, geeft Buns in het titelblad een aanduiding omtrent zijn afkomst: *"a Reverendo Patre F. Benedicto a Sto. Josepho, Alias Buns Gelriensi, Ordinis Fratrum Bmae. Virginis Mariae de Monte Carlo Carm. Suppriori Boxmerano."* Deze aanduiding *Buns Gelriensi* gaf aanleiding tot speculaties en vertalingen: Buns uit Gelderland, Buns uit Gelre, Buns uit Geldern. De oude schrijfwijze van Gelre tot ongeveer 1700 is inderdaad Gelriensis.

In het necrologium te Boxmeer lezen we onder meer: *6. December obiit P. Benedictus a S. Josepho al. Buns, Gelriensis, quondam subprior, organista ac Musicae componista famosissimus aet. 74, prof. 56, sac 50.* Vertaald: *Op 6 december stierf broeder Benedict tot de heilige Jozef, ook genaamd Buns uit Geldern/Gelre, sub prior, organist en zeer beroemde muziek componist, levensjaar 74, geprofest 56 jaar en Priester 50 jaar.* Ook de laatste toevoeging "*Gelriensis*" geeft andermaal voedingsbodem tot twijfel. Overzien we plaatsnamen (1712-1722) genoemd bij andere overleden broeders - *Ex Groeningn; Graviensis, Turnhoutanus, Stralensis, Gelriensis* - dan kunnen we ons niet aan de indruk onttrekken dat de plaatsnaam aangeeft waar de overledene vandaan kwam. De naam "*Geldriensis*" met een d ligt meer voor de hand.

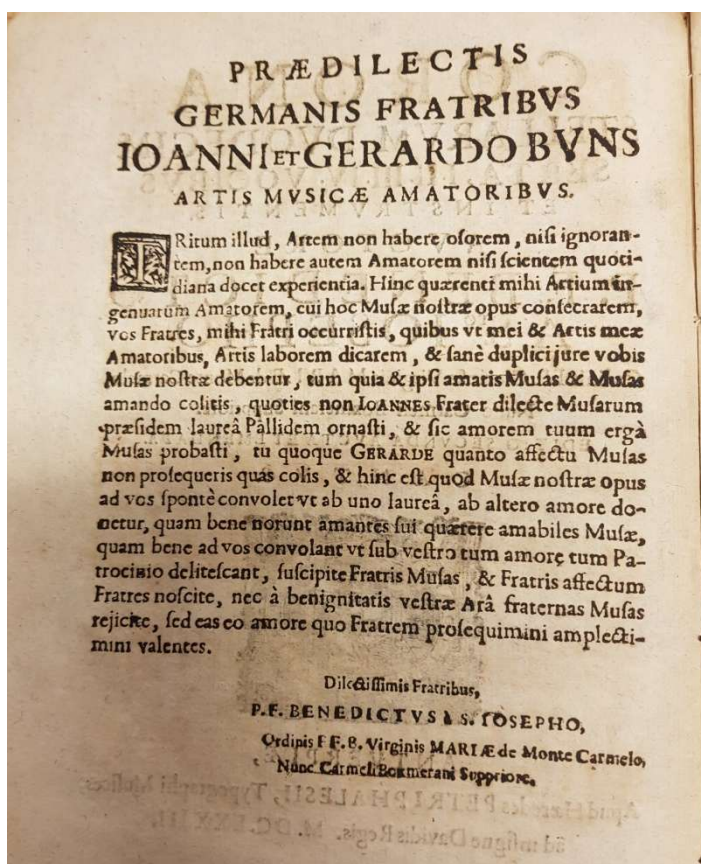
Het verkorte necrologium meldt:

Afb. WGo weergave verkort necrologium in de pandgangen van het Karmelklooster Boxmeer.

In de kerkarchieven van de nabuurplaatsen Rees, Wetten, Veert en Pont, maar uiteindelijk ook in Geldern treffen we de naam Buns in diverse schrijfvarianten aan.

Het Opus II van Benedictus maakt uitdrukkelijk gewag van de namen van twee van zijn broers Gerardus en Johannes aan wie hij zijn Opus II opdraagt. Die indicatie gaf ons in de zoektocht houvast.

Afb. WGo Opdracht van Opus II aan zijn twee broers Johann/Jan en Gerhard.

De gekozen namen Benedictus en Josephus mogen binnen de Karmelietenorde een indicatie naar de doopnaam zijn. Het is immers niet ongebruikelijk de doopnaam te verwerken in de kloosternaam.

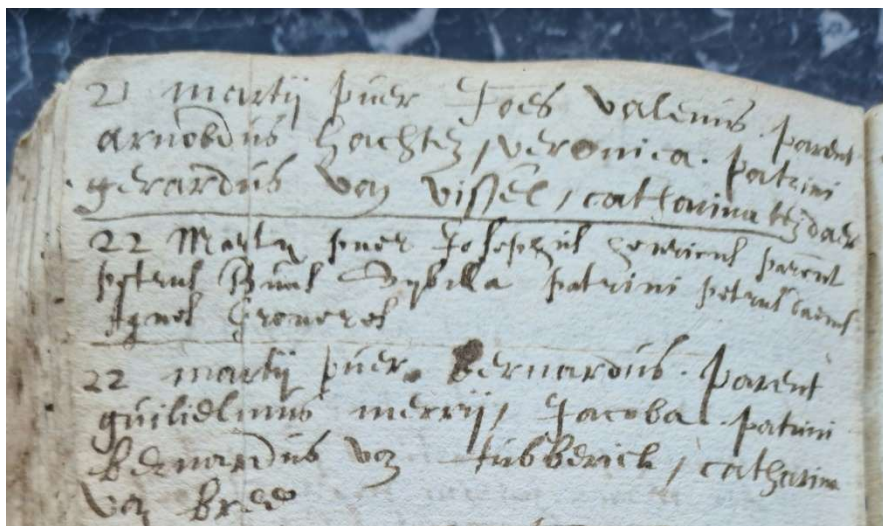
Dit is zeker het geval in de *Brabantse Karmelieten provincie* waartoe Geldern en Boxmeer destijds behoorde.

In de Doopboeken van de St. Maria Magdalena kerk uit Geldern wordt de gezochte familie Buns gevonden. Het gezin van Peter Buns en vrouw Sibilla kende vier kinderen. Slechts de doopdatum wordt in de doopboeken van deze kerk genoteerd.

Gerhard Buns wordt op 18 december 1633 gedoopt, Johannes Thomas Buns op

23 december 1635 en zus Catharina Buns op 3 april 1640.

Josephus Henricus Buns onze latere componist, organist en orgeldeskundige Benedictus à Sancto Josepho wordt op 22 maart 1643 in de St. Maria Magdalenakerk te Geldern gedoopt.

Afb. Stadtarchiv Geldern
Uittreksel doopregister
St. Maria Magdalena
Geldern 22 maart 1643.

Naar de geboortedatum kunnen we gissen, deze wordt in deze kerk helaas niet genoteerd. Een **eerste** indicatie omtrent zijn geboortedatum valt af te leiden uit de

gekozen voornaam Jozef/Joseph. In het kerkelijk jaar wordt op 19 maart de naamdag van de Heilige Jozef, de man van Maria gevierd. Daarnaast geeft Benedictus à Sancto Josepho in zijn omvangrijke oeuvre een **tweede** indicatie. Er is maar een heilige die hij met naam en toenaam in de titel van een van zijn composities noemt en waar hij een compositie aan wijdt en dat is de Heilige Jozef. In Opus VII 1693 vinden wij onder nummer 10. *De Sto. Josepho. Plaudant Aetheris* (SSAB) een werk geheel gewijd aan de Heilige Jozef.

Daarmee staat ook vast dat Josephus Buns zijn doop- en roepnaam in zijn kloosternaam Benedictus à Sancto Josepho integreert.

Met deze gegevens concluderen we dat componist en organist Benedictus à Sancto Josepho op of rond 19 maart 1643 in Geldern is geboren. Zijn naam was Josephus Henricus Buns.

Opleiding.

Over de school het 'Karmelitergymnasium' in Geldern is helaas bij gebrek aan archiefmateriaal niet veel meer bekend. De annalen zijn niet meer voorhanden. Vanaf 1633 bestaat in Geldern een openbare Latijnse school (gymnasium) die door de Karmelieten wordt bediend. Naar geschiedkundige analogie van de Boxmeerse Latijnse school wordt door auteur Keller een inzicht verschaft over het functioneren van het Geldernse Gymnasium. De kinderen Buns zullen naar verwachting in Geldern hun schoolopleiding genoten hebben. De vorming van de kinderen Buns is vanaf hun jeugd in handen der Karmelieten geweest. Onder invloed van de reformatie van Touraine ontstond een creatieve atmosfeer en heroriëntatie binnen het kloosterleven waardoor naast het geestelijke leven ook aandacht ontstaat voor het artistieke en creatieve.

De kinderen Buns hebben naast deze invloeden ongetwijfeld kunstzinnige genen van hun ouders ontvangen. Naast Joseph geven zijn broers Gerhard en Jan in hun latere leven blijk van een goede opleiding en artistieke aanleg. Zij worden niet voor niets in de Opus II 'Corona Stellarum duodecim' van Benedictus als 'muzen' genoemd. Naar Schmit O.Carm. vindt en Benedictus meent hebben ze beiden muzikaal talent: *amatores en cultores artis musica.*

Gerhard Buns

Zijn oudste broer Gerhard, in 1659 in Geldern getrouwd heeft 10 kinderen, is vanaf 1660 actief als vertrouweling en gevolmachtigde van de Karmelieten en het Augustinessen-klooster. Clemens en Gossens treffen Gerhard Buns in de Kerkarchieven aan. In 1675 is Gerhard Buns als getuige aanwezig bij een overeenkomst tussen het Karmelietenklooster en orgelmaker Paulus Munich (±1630-1695) orgelmaker tot Cleef, vanwege een grote reparatie aan het parochie- en kloosterorgel.

Jan Buns

Broer Jan (1635-na 1673), evenzo getrouwd heeft zes kinderen en is werkzaam als alom gerespecteerd kunstschilder in Amsterdam en later in Keulen. Jan was eerst leerling in Keulen van Jan Hulsman (ca 1610-1646) en na diens dood in Amsterdam van Govert Flinck (1615-1660). Later in 1668, na vertrek uit Amsterdam en een kort oponthoud in Geldern, trad Johannes Buns toe tot het Schilders Gilde van Keulen.

Beide broers komen voor in de uitgebreide opdracht van Opus II, Corona Stellarum duodecim met als titel: *Praedilectis Germanis Fratribus Ioanni et Gerardo BUNS artis musicae amatoribus. Opgedragen aan mijn Duitse broers Jan en Gerard BUNS liefhebbers van Kunst en Muziek.*

Catharina Buns

Van zus Catharina Buns is vooralsnog over haar verdere leven niets bekend.

Joseph Buns

Joseph Buns zal als jongste kind van de familie vanaf 1649 tot ± 1660 in Geldern van jongs af aan via de Karmelieten onderwijs hebben genoten en ook door zijn broers mede gevormd zijn.

In deze periode was Pater Elias O.Carm. als organist aan de kloosterkerk verbonden: *“P. Elias vom hl. Nikolaus, Louet, aus Langres (Frankreich), hervorragender Musiker und Organist.”* Twee orgels waren toentertijd ter plaatse in de grote kerk aanwezig. Pater Elias zal op die orgels gespeeld hebben. Er is in Geldern volop gelegenheid voor de jonge Joseph Buns om in aanraking te komen met muziek en orgel. De Karmelieten waren daar zeker op ingesteld. De muziekpraktijk ook op jonge leeftijd – b.v. het zingen in een koor - beschreven door auteur Wolters-van de Werf is evenzo illustratief en aanwezig. De kerkhistorie van Geldern meldt veelvuldig de aanwezigheid van musici en orgelreparaties. Er is in Geldern een bestaande muziekpraktijk. Genoemde Pater Elias O.Carm. zal met zekerheid de eerste leermeester van de jonge Joseph Buns geweest zijn.

Zoals eerder aangegeven zijn de archieven van de vroege onderwijsmogelijkheden, inclusief de Latijnse school, in Geldern grotendeels verloren gegaan.

Mogelijk in 1659 als zestienjarige is Joseph Buns ingetreden bij de Karmelieten in Geldern en volgde hij daar het noviciaat. Vanaf zijn professie in 1660 nam Joseph Buns de naam Benedictus à Sancto Josepho aan. Het is goede gewoonte bij de Karmelieten in de “Brabantse provincie” om het laatste deel van de theologische en filosofische studie centraal te volbrengen in Leuven, Mechelen of Antwerpen. Onduidelijk is in welk jaar Benedictus à Sancto Josepho Geldern verliet. Over dit deel van zijn leven ontbreken de harde gegevens.

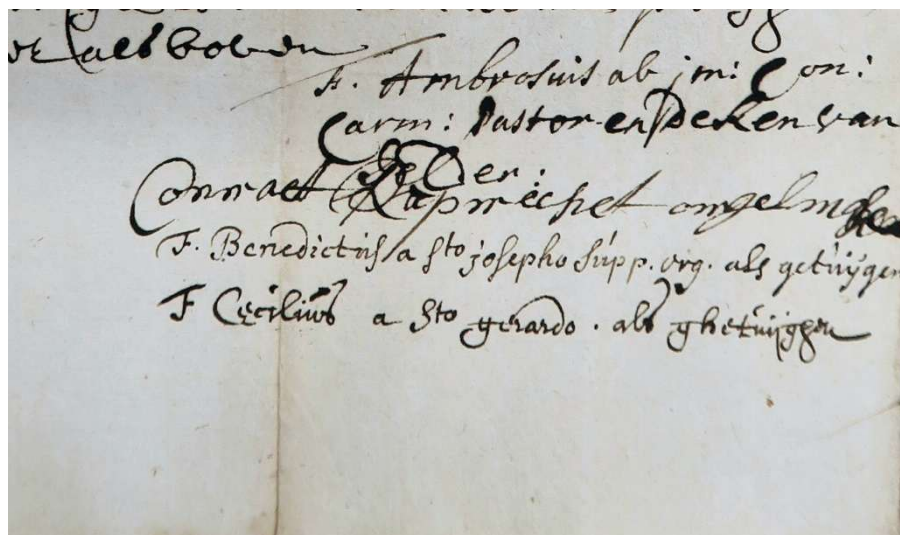
Organist en orgeldeskundige

Benedictus is een gevierd organist en gevraagd orgeladviseur en orgeldeskundige. Hij concerteerde niet alleen in Boxmeer, maar in Den Haag, Leiden, Rotterdam, Amsterdam en 's-Heerenberg. Hij musiceerde aldaar onder meer met Nicolas Ferdinand Le Grand (1660-1710) en Carl Rosier (1640-1725) en een onbekende Vincent Lambert. Hij ging vaak op tournee met zijn mecenas graaf Oswald van den Bergh.

Benedictus volgde in 1679 in Boxmeer de organist broeder Hubertus à Sancto Joanne O.Carm. (Familienaam Vlaminck (1633-1679)) op. Evenzo was Benedictus in Boxmeer betrokken bij de voltooiing en uitbreiding van het in 1677 geleverde Blasius Bremser (1646-1679) orgel in de St. Petruskerk, door Jan van Dijck in 1688. Jan van Dijck en Benedictus à Sancto Josepho kenden elkaar goed zo blijkt uit correspondentie met graaf Van den Bergh. Benedictus vroeg voor de uitbouw van het positief in Boxmeer (vijf hele en twee halve registers) en de verbetering van de Trompet op het 'groot

orgel' 50 Pattacons aan Graaf van den Bergh. Goossens en Clemens menen dat orgelbouwer Paulus Munick (ca.1630-1695) samen met Bremser rond 1677 in Boxmeer gewerkt heeft.

Daarnaast was Benedictus als deskundig betrokken bij de bouw van een orgel bij de zusters Karmelietessen in Boxmeer (1703) door Conrad Ruprecht II. Evenzo is hij betrokken bij de aanschaf van een orgel in de St. Maria Magdalena kerk in Geldern (1706) door bemiddeling van Conrad Ruprecht II in Den Bosch aangekocht en door hem geplaatst.

Afb. WGo,
Kreis Archiv Duisburg,
detail contract, 15
oktober 1706,
AA 0272, Geldern
Karmeliter Akten, nr. 12.
Ondertekening door
Pastoor Ambrosius,
Conrad Ruprecht, en
Benedictus à Sancto
Josepho en Caecilius à
Sancto Gerardo als
getuigen.

Mogelijk was Benedictus ook betrokken als deskundige bij de bouw van het orgel in St. Anthonis door Ruprecht II in 1701. St. Anthonis behoorde in die tijd tot de soevereine heerlijkheid Boxmeer.

Orgelbouwer Paulus Munick (ca.1630-1695) deed in het begin van zijn carrière het onderhoud van enige instrumenten bij Graaf van den Bergh in 's-Heerenberg. In 1663 verschijnt Paulus Munick in Geldern voor orgelreparaties. Op wiens advies kwam Munick in Geldern? We nemen aan op advies van Benedictus, die mogelijk toen in Antwerpen vertoefde. Op 15 oktober 1675 treedt Gerhard Buns op als getuige bij een groot reparatiecontract voor een van de orgels in de St. Maria Magdalena in Geldern door Paulus Munick. Vanaf 1700 werkt ook orgelbouwer Conrad Ruprecht II een aantal jaren in de St. Maria Magdalenakerk in Geldern. Benedictus zal deze toen nog in Boxmeer wonende orgelbouwer zeker aanbevolen hebben.

Composities

OPUS I

Misae, Litaniae, et Motetta, IV.V.VI vocibus cum instrument. et ripienis is in 1666 in Antwerpen bij Haeredes Petris Phalesii uitgegeven. Dit opus I is opgedragen aan de Spaanse vloot admiraal Antonio De Acuña y Andrada, die in Antwerpen met zijn vloot voor anker lag. Zijn laatste opus IX *Missa Sacris Ornata Canticis III vocibus cum instrumenti* zag in 1699-1700 in Amsterdam bij Estienne Roger het licht. Na Opus I volgen 35 jaar componeren, het meeste vanuit Boxmeer en acht opusnummers volgen na Opus I. Het gedrukte oeuvre van Benedictus omvat negen opusnummers tezamen 123 werken.

OPUS II

Corona stellarum duodecim sarta, I. II. III. IV. vocibus et instrumentis, editio secunda aucta et emendata, Antwerpen, uitgegeven bij de erfgenamen van Petrus Phalesius, 1673, de eerste uitgave

van vermoedelijk omstreeks 1670 is verloren gegaan; zeven motetten, twee missen, litanieën, Salve Regina, Tantum ergo, voor 1-4 solostemmen en basso continuo. Dit opus II is opgedragen aan zijn twee broers Gerhard en Jan.

OPUS III

Flosculi musici, Antwerpen, uitgegeven bij de erfgenamen van Petrus Phalesius, 1672: veertien motetten, één- tot vierstemmig, instrumenten en basso continuo.

OPUS IV

Musica montana in monte Carmelo composita, cantata in monte Domini, 1. 2. 3. vocibus, & unum Tantum ergo. 4. voc. & 2, 3 vel 5. instrumentis, Bergh-muziek, Antwerpen, uitgegeven bij Lucas de Potter, 1677.

OPUS V

Completoriale melos musicum, II. III. & IV. vocibus, II. III. vel V. instrumentis decantandum, Antwerpen, uitgegeven bij Lucas de Potter, 1678; zeven motetten, vier Maria-antifonen, litanieën, twee Tantum ergo's, voor twee tot vier stemmen, instrumenten en basso continuo en Sonata finalis II choris (instrumentaal dubbelkoor).

OPUS VI

Encomia sacra musice decantanda 1, 2, 3 vocibus et 2, 3, 4. et 5 instrumentis, Utrecht, uitgegeven bij Arnold van Eynden, 1683: negentien motetten, één mis, voor één tot drie stemmen (TTB), instrumenten en basso continuo.

OPUS VII

Orpheus gaudens et lugens, sive cantica gaudii ac luctus, a 1, 2, 3, 3 & 5 vocibus ac instrumentis composita, Antwerpen, uitgegeven bij Hendrick Aertssens, 1693; vijftien motetten voor 1 tot 5 solostemmen, instrumenten en basso continuo, vier missen voor 4-5 solostemmen, instrumenten en basso continuo, waaronder twee Requiemmissen.

OPUS VIII

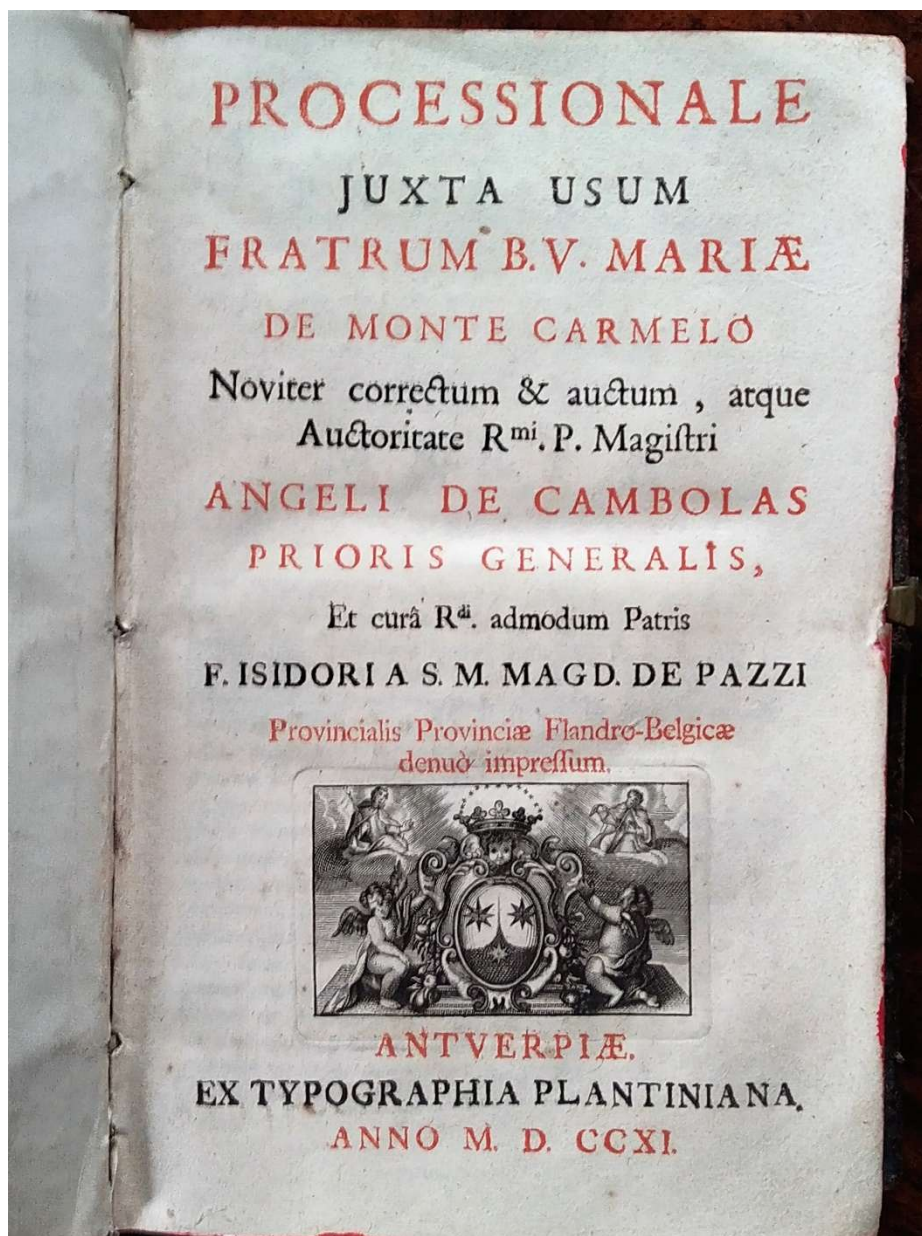
Orpheus Elianus a Carmelo in orbem editus a 2 violinis et basso viola cum basso continuo, Amsterdam, uitgegeven bij Estienne Roger, 1698; dertien triosonates, voor 2 violen, viola da gamba en basso continuo.

OPUS IX

Missa sacris ornata canticis 1. 2. 3. vocibus et 1. 2. 3. 4. et 5 instrumentis, Amsterdam, uitgegeven bij Estienne Roger, 1699-1700; één mis voor 3 solostemmen, tien motetten voor 1 tot 3 solostemmen, instrumenten en basso continuo

Vanaf 1701 bestudeerde Benedictus het Gregoriaans. Meerstemmige Latijnse motetten van zijn hand worden niet meer gepubliceerd.

In 1711 verscheen een **Processionale juxta usum Fratrum B.V. Mariae De Monte Carlo ... Anno MDCCXI.**, uitgegeven in Antwerpen bij Plantijn. Meerdere auteurs hebben aan deze bundel gewerkt waaronder Benedictus. Deze bundel gezangen was bedoeld voor de gehele Karmelietenorde:

Afb. WGo titelblad
 Processionale uit
 1711, privébezit.

Vijf jaar na zijn dood
 verscheen nog een
 tweede bundel met
 Gregoriaanse
 gezangen: **Manuale
 Chori ad usum
 Fratrum Beatæ
 Virginis Mariae de
 Monte Carmelo**,
 uitgegeven in Brussel
 bij Ludovicus de
 Wainne, 1721.

Het (klooster)leven van Benedictus à Sancto Josepho:

De tijd tabel van Benedictus kan er als volgt uitzien:

1643 (19 maart) Josephus Henricus Buns geboren in Geldern.

Benedictus à Sancto Josepho is in 1660 op zeventienjarige leeftijd geprofest in Geldern, daarna in 1666 tot priester gewijd in Antwerpen.

In 1667 kwam hij naar Boxmeer.

1671-1674 subprior van de Karmelieten in Boxmeer.

1677 discretus Boxmeranus, bij het kapittel te Mechelen.

1677-1683 subprior van de Karmelieten in Boxmeer.

1679 organist aan het Bremserorgel in de St. Petruskerk Boxmeer.

1684 discretus Boxmeranus, bij het kapittel in Antwerpen.

1692-1701 subprior van de Karmelieten in Boxmeer.

1700 discretus Boxmeranus, bij het kapittel in Brussel.

1704-1707 subprior van de Karmelieten in Boxmeer.

1710 gouden professiefeest.

1716 op 6 december in Boxmeer overleden en in de pandgangen begraven.

Afb. WGo. Benedictus à Sancto Josepho schilderij in de pandgangen van het Karmelklooster in Boxmeer. Let op onderaan het gebruik van de onjuiste naam!

De zoektocht naar het leven en werk van Benedictus à Sancto Josepho is nog niet voltooid en gaat door. In België en Duitsland liggen nog archiefstukken te wachten. Er ontbreken nog een aantal stemboeken, uit Opus III en Opus VII.

© Boxmeer, 2026 mr. Wim B.J. Goossens.